Nr. 8-9. OLAM KATAN. שנה שניה.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 4 רו״כ, להצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.
מהיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג״:

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קרקוי, יום ד׳, כ״ד כסלו תרס״ג. גליון ח־ט. Krakau, 24 Dezember (11 Dezember) 1902.

הַחַשְׁמוֹנָאִים.

וְהָאוֹיֵב בָּא —
בְּלֵבָב רָע
כִּכְפִיר הָחָשׁ לַטֶּרֶף,
בְּשַׁאֲגַת חַיָּתוֹ עֶרֶב,
כְּשֹׁדֵי שְׁאוֹל —
לְהַשְׁחִית כֹּל.

וְעָצוּם הוּא,
וְנוֹרָא הוּא,
לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים
וְרָמְחֵי בַרְזֶל קָשִׁים;
תְּלִי [1] וָחֵץ
עַד אֵין קֵץ!

[1] אַשְׁפָּה לְחִצִּים.

וּבְרָב עָם
כְּחוֹל הַיָּם
הוּא בָא — וּבְיַד נְטוּיָה;
בְּעֹז וּבְעַזּוּת גְּלוּיָה
אֶל עַם דַּל,
אַךְ נָשָׂא, עָל.

וְהַשּׂוֹנֵא בָא!
וְכָל לֵב נָע —
וְנֶפֶשׁ כָּל נָמַסָּה —
וּשְׁאֵרִית תִּקְוָה פַּסָּה
מִלֵּב הָעָם,
שֶׁחָל [1] וָצָם.

[1] שֶׁפָּחַד, רָעַד.

וּכְכַנֵּי אוֹר
הַמְּנִיסִים שְׁחוֹר —
אָז קָמוּ הַגִּבּוֹרִים,
כַּלְּבָבוֹת עַזִּים, טְהוֹרִים —
בַּחֲצוֹת הַלֵּיל
לְהֵד קוֹל אֵל.

וּבִבְלִי חַת
הֵרִימוּ אָז
אֶת הַדֶּגֶל — דֶּגֶל אֱמֶת;
עִם חֶרֶב צוֹר, נוֹקֶמֶת,
לִנְקֹם, לְלְחֹם,
בְּעַד הַלְאֹם.

וְכחוֹת עַד [1]
אֵל שָׂם בְּיַד
גִּבּוֹרֵי הַחַשְׁמוֹנִים,
וְזְרוֹעָם רַבַּת אוֹנִים
חִלְּצָה [2] עָם
מִיַּד הַקָּם [3].

וְיֶלֶד תָּם
בֶּן זֶה הָעָם,
לְמַרְאֵה נֵר חֲנֻכָּה,
תִּתְעוֹרֵר בּוֹ הַתְּשׁוּקָה:
לֶאֱהֹב הַלְאֹם
כְּלִפְנִים הֵם...

יִצְחָק י. קַצֶּנֶלְסוֹן.

[1]) נֶצַח. [2]) הוֹצִיאָה, הִצִּילָה. [3]) הָאוֹיֵב.

גְּדוּד „הַלְלוּיָהּ".

(מֵאַגָּדוֹת זְקֵנִי).

אִישׁ הָיָה בִירוּשָׁלַיִם מִמִּשְׁפַּחַת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק וּשְׁמוֹ יְדַעְיָהוּ הַחֶבְרוֹנִי. וַיְהִי הָאִישׁ הַזֶּה אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ מְאֹד. וְהָיָה בְגֶשֶׁת יְדַעְיָהוּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ (כִּי כֹהֵן הָיָה) לְהַקְרִיב אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וְהֵאִירָה אֵשׁ הַתָּמִיד שִׁבְעָתַיִם, וּמָלְאָה אוֹרָהּ אֶת חֲצַר בֵּית יְיָ וְאֶת הָאוּלָם וְהַהֵיכָל; וְעַמּוּד עָשָׁן, הַמָּלֵא רִבּוֹא רְבָבוֹת נִיצוֹצֵי־אֵשׁ מַזְהִירִים כַּכּוֹכָבִים, הָיָה מִתַּמֵּר [1]) וְעוֹלֶה מַעְלָה מָעְלָה, עַד אֲשֶׁר נֶעֱלַם בִּמְרוֹמֵי הַתְּכֵלֶת הַבְּהִירָה. וַיְהִי מַרְאֵה עַמּוּד הֶעָשָׁן כְּמַרְאֵה עַמּוּד שַׁיִשׁ רָם וְנִשָּׂא, מִשְׁבְּצוֹת אַבְנֵי־אֵשׁ נִפְלָאוֹת, שֶׁרַגְלָיו עוֹמְדוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. וְנִרְאָה עַמּוּד הֶעָשָׁן מִבְּאֵר שֶׁבַע, אֲשֶׁר בִּדְרוֹם אֶרֶץ יְהוּדָה, וְעַד דָּן, אֲשֶׁר בִּצְפוֹן אֶרֶץ הַגָּלִיל: וְרָאוּ כָל הָעָם וְיָדְעוּ, כִּי יְדַעְיָהוּ הוּא הַמַּקְרִיב אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד לִפְנֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִי שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם פְּתוּחִים עַתָּה לִפְנֵי כָל תְּפִלָּה וְכָל תְּחִנָּה, אֲשֶׁר תֵּצֵא מִלֵּב נִשְׁבָּר וְנֶפֶשׁ טְהוֹרָה.

וִידַעְיָהוּ הַחֶבְרוֹנִי זָקֵן בָּא בַיָּמִים, וּבֵן אֵין לוֹ. וְהִתְפַּלֵּל יְדַעְיָהוּ אֶל יְיָ וּבָכֹה יִבְכֶּה כָּל הַיָּמִים וְכָל הַלֵּילוֹת, כִּי יִתֵּן לוֹ בֵּן טוֹב בַּעֲבוּר הַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ. וּבְלַיְלָה כְּלַיְלָה, כַּאֲשֶׁר שָׁקְטוּ רְחוֹבוֹת יְרוּשָׁלַיִם הַהוֹמִיָּה, וּמַלְאַךְ הַשֵּׁנָה וּמַלְאַךְ הַמְּנוּחָה רִחֲפוּ יַחַד וַיִּזְרְעוּ בְּכַנְפֵיהֶם שֶׁקֶט וּדְמָמָה עַל עִיר הָאֱלֹהִים, וְרַק קוֹל הַצֹּפֶה מֵרֹאשׁ „מִגְדַּל דָּוִד" וְקוֹל שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת הָעֹנִים לְעֻמָּתוֹ, מַפְרִיעִים לִפְעָמִים אֶת הַדְּמָמָה הַנְּעִימָה, — אָז נִשְׁמַע כְּקוֹל אֲנָחָה מָרָה, וְאַחֲרֵי הָאֲנָחָה — בְּכִיָּה חֲרִישִׁית, הָעוֹלָה מֵחֲצַר הַמִּקְדָּשׁ וּמִתְרוֹמֶמֶת מַעְלָה מַעְלָה לִמְעוֹן הַכּוֹכָבִים. עֵינֵי אֱלֹהִים אֵלֶּה, אֲשֶׁר לֹא תִסָּגַרְנָה, (כִּי לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, בָּנַי, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל). וְהַקּוֹל קוֹל יְדַעְיָהוּ הַכּוֹרֵעַ עַל בִּרְכָּיו בְּאוּלָם הַמִּקְדָּשׁ וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן וּבוֹכֶה לִפְנֵי אֱלֹהָיו, כִּי יִתֵּן לוֹ בֵן בַּעֲבוּר הַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ.

וַיְהִי הַלַּיְלָה וִידַעְיָהוּ עוֹמֵד עַל בִּרְכָּיו לִפְנֵי פֶּתַח הַהֵיכָל וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לֵאלֹהָיו. וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אוֹר גָּדוֹל שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר הַחַמָּה מָלֵא אֶת הַהֵיכָל וְהַדְּבִיר [1]); וְהָאוֹר הוֹלֵךְ הָלוֹךְ וְגָדוֹל, הוֹלֵךְ הָלוֹךְ וָאוֹר, — וַיֶּחֱרַד יְדַעְיָהוּ מְאֹד וַיָּלֶט אֶת פָּנָיו בְּאֵפוֹדוֹ. וְהִנֵּה קוֹל קוֹרֵא אֵלָיו מִתּוֹךְ הַדְּבִיר: „יְדַעְיָה! יְדַעְיָה! הִנֵּה יוֹם בָּא לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַיִם, יוֹם דֶּמַע וָדָם, יוֹם הֶרֶס וּשְׁמָמָה, יוֹם אֹפֶל וַאֲפֵלָה — וְהָיָה אַחֲרֵי הַחֹשֶׁךְ יִהְיֶה אוֹר... וְזֶה לְּךָ הָאוֹת: הִנֵּה בֵן נוֹלָד לְךָ וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ פֶּלִאי, וְאַתָּה בְּיוֹם הִוָּלְדוֹ תָּמוּת. אָז יָבֹא הַיּוֹם הַנּוֹרָא!"

וּכְרֶגַע נֶעֱלַם הָאוֹר הַגָּדוֹל מִן הַהֵיכָל וּמִן הַדְּבִיר, וְאַף נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה הֵאִירוּ בְאוֹרָם הַדַּךְ אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת הַשֻּׁלְחָן עִם לֶחֶם הַפָּנִים. וּשְׁנֵי צְלָלִים שְׁחוֹרִים נִרְאוּ עַל רִצְפַּת הַזָּהָב, — וְהַצְּלָלִים הוֹלְכִים הָלוֹךְ וְגָדוֹל, הָלוֹךְ וְהִשְׂתָּרֵעַ, עַד אֲשֶׁר הִתְחַבְּרוּ יַחַד וַיִּהְיוּ לְצֵל אֶחָד גָּדוֹל וְשָׁחוֹר. וְהַצֵּל הַשָּׁחוֹר גָּדַל וְגָדַל, עַד אֲשֶׁר בִּלַּע אֶת הָרִצְפָּה וְאֶת הַקִּירוֹת וְאֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת שֻׁלְחַן הַפָּנִים וְגַם אֶת הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה, — הַכֹּל טָבַע בְּצֵל הַשָּׁחוֹר, אַךְ רָאשֵׁי

[1]) מִתְרוֹמֵם יָשָׁר כְּתֹמֶר.

[1]) קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים.

ג. דוֹרֶה: מַתִּתְיָהוּ קוֹרֵא לָעָם לָצֵאת נֶגֶד הָאוֹיֵב.

הַנֵּרוֹת לְבַדָּם נִשְׁקְפוּ בְּאוֹר חִוֵּר, כְּכוֹכָבִים תּוֹעִים בְּלֵיל אֹפֶל...

וַיְהִי מִקֵּץ שָׁנָה וַתֵּלֶד אֵשֶׁת יְדַעְיָה בֵּן לִידַעְיָה. וְהַיֶּלֶד יָפֶה וְטוֹב מְאֹד: פָּנָיו כִּפְנֵי הַלְּבָנָה הַמְּלֵאָה, וְעֵינָיו כִּשְׁתֵּי שְׁמָשׁוֹת קְטַנּוֹת, וְקוֹלוֹ כְּקוֹל הַכִּנּוֹר הַנִּפְלָא. וַיִּקְרְאוּ לוֹ: פִּלְאִי. וַיְהִי אַךְ פָּקוֹחַ פָּקַח הַיֶּלֶד אֶת עֵינָיו־הַשְּׁמָשׁוֹת וַיַּרְא אֶת הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים בַּשָּׁמַיִם וְאֶת הַפְּרָחִים הַיָּפִים עַל הָאָרֶץ – וַיִּפְתַּח אֶת שְׂפָתָיו שׁוֹשַׁנִּים וַיִּקְרָא בְּקוֹלוֹ־הַכִּנּוֹר: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ! וַיִּשְׁמְעוּ הַפְּרָחִים וַיִּיפוּ עוֹד יוֹתֵר, הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים – וַיּוֹסִיפוּ אוֹרָה; וּכְכָל אֲשֶׁר הִרְבּוּ הַפְּרָחִים יֹפִי, וּכְכָל אֲשֶׁר הוֹסִיפוּ הַמְּאוֹרוֹת אוֹרָה, כֵּן הוֹסִיף פִּלְאִי לִקְרֹא בְּקוֹלוֹ־הַכִּנּוֹר: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ!

עַל כֵּן קָרְאוּ אֶת שֵׁם הַיֶּלֶד „הַלְלוּיָהּ", וְאוּלָם פִּלְאִי שֵׁם הַיֶּלֶד לָרִאשׁוֹנָה.

וִידַעְיָה מֵת בַּיּוֹם הוּלֶּד לוֹ פִּלְאִי בְנוֹ.

וּלְמִן הַיּוֹם הַהוּא חָדְלָה אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ לְהָאִיר אֶת הֶחָצֵר וְאֶת הָאוּלָם וְאֶת הַהֵיכָל, – וַתְּהִי הָאֵשׁ אוֹכֶלֶת אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד, אוֹכֶלֶת אֶת הַבָּשָׂר וְלוֹחֶכֶת אֶת הַדָּם – שׂוֹרֶפֶת וְאֵינָהּ מְאִירָה. וְעַמּוּד הֶעָשָׁן עִם רִבּוֹא רְבָבוֹת נִיצוֹצֵי הָאֵשׁ לֹא הִתְרוֹמֵם עוֹד עַד שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא נִרְאָה עוֹד מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד דָּן. וַיֵּדַע הָעָם, כִּי יָמִים רָעִים נְכוֹנִים לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַיִם וּלְמִקְדַּשׁ הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר בְּתוֹכָהּ.

וְהַיֶּלֶד פִּלְאִי, אוֹ, כַּאֲשֶׁר קָרְאוּ לוֹ „הַלְלוּיָהּ", הוֹלֵךְ וְגָדוֹל וְטוֹב וּמַפְלִיא אֶת כֹּל מִיּוֹם לְיוֹם. כִּי כְּבָר לָמַד תּוֹרָה מִפִּי כָּל חַכְמֵי יְרוּשָׁלַיִם וּגְדוֹלֶיהָ וְכֻלָּם יַחַד אָמְרוּ, כִּי חָכַם וְהִשְׂכִּיל יוֹתֵר מֵהֶם. וְשֵׁמַע הַיֶּלֶד הַנִּפְלָא הִגִּיעַ עַד קְרוֹבוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חוֹנִיו הַשְּׁלִישִׁי, וַיַּאַסְפֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיְהִי לוֹ לְאָב וּלְרַב (לְמוֹרֶה).

וְיֵשׁ אֲשֶׁר יַעֲזֹב הַיֶּלֶד אֶת בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְאֶת חֲכָמָיו, וְעָזַב אֶת הָעִיר הָעַלִּיזָה וְאֶת הֲמוֹנָהּ, וְעָלָה עַל הֶהָרִים הַגְּבֹהִים וְהַשּׁוֹקְטִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ, וְהִבִּיט אֶל הַתְּכֵלֶת הַבְּהִירָה וְהָעֲמֻקָּה הַנְּטוּיָה עֲלֵיהֶם מִמַּעַל. וְרָאָה שָׁם אֶת אֲשֶׁר לֹא יֵרָאֶה לְעֵין אִישׁ, – וְקָרַן עוֹר פָּנָיו הַיָּפִים, וְהֵאִירוּ כְּאוֹר הַלְּבָנָה הַמְּלֵאָה, וְהִבְרִיקוּ שְׁתֵּי עֵינָיו הַגְּדוֹלוֹת, וְהִזְהִירוּ כִּשְׁנֵי כוֹכָבִים גְּדוֹלִים, וּשְׂפָתָיו־שׁוֹשַׁנִּים תְּדוֹבֵבְנָה[1]): הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ!

וְיֵשׁ אֲשֶׁר יֵשֵׁב עַל שְׂפַת הַשִּׁלֹחַ וְהִבִּיט אֶל גַּלָּיו הַקַּלִּים הַהוֹלְכִים לְאַט, וְהֵם זוֹחֲלִים וּמִתְגַּלְגְּלִים וּמִתְלַחֲשִׁים וּמְסַפְּרִים סוֹדֵי־סוֹדוֹת מִמִּסְתְּרֵי קִצְבֵי[2]) הֶהָרִים וְשָׁרְשֵׁי הַסְּלָעִים, אֲשֶׁר עָבְרוּ בָּהֶם בַּעֲלוֹתָם מִתַּחְתִּיּוֹת הַתְּהוֹם, – וְהִקְשִׁיב פִּלְאִי וְשָׁמַע אֶת אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעָה אֹזֶן אָדָם מֵעוֹלָם; – וְהִבִּיט אָז מִסָּבִיב, וְרָאָה אֶת הַפְּרָחִים וְהַשּׁוֹשַׁנִּים וְהַחֲבַצָּלוֹת, הַנּוֹצְצִים עַל הָאָרֶץ כְּכוֹכָבִים בַּשָּׁמַיִם, וְנָשַׁק לָהֶם וְהֵרִיחַ

[1]) תְּדַבֵּרְנָה.

[2]) יְסוֹדוֹת הֶהָרִים וְשָׁרְשָׁם.

אֶת רֵיחָם הַנִּפְלָא – וְקָרַן עוֹר פָּנָיו וְהֵאִירוּ כְּאוֹר הַלְּבָנָה הַמְּלֵאָה, וְהִבְרִיקוּ שְׁתֵּי עֵינָיו הַגְּדוֹלוֹת, וְהִזְהִירוּ כִּשְׁנֵי כוֹכָבִים גְּדוֹלִים, וּשְׂפָתָיו־שׁוֹשַׁנִּים תְּדוֹבֵבְנָה: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ!

אָז יָשׁוּב אֶל יְרוּשָׁלַיִם הָעִיר הָעַלִּיזָה וְעָבַר בִּרְחוֹבוֹתֶיהָ הַהוֹמִים וְהַנֶּהְדָּרִים, וּבָא עַד הַמִּקְדָּשׁ הַנֶּהְדָּר בַּקֹּדֶשׁ – וּבְכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר וְאֶל כָּל אֲשֶׁר יַבִּיט וְקָרָא בְּקוֹלוֹ־הַכִּנּוֹר: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ!

עַל כֵּן קָרְאוּ שְׁמוֹ „הַלְלוּיָהּ", וְאוּלָם פִּלְאִי שֵׁם הַיֶּלֶד בָּרִאשׁוֹנָה.

* * *

וְיָמִים נוֹרָאִים בָּאוּ.

מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וְנוֹרָאוֹת בָּאָרֶץ: דָּם וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן...

וּשְׁמֵי יְרוּשָׁלַיִם לֹא תְכֵלֶת בְּהִירָה וַעֲמֻקָּה, כִּי אִם יַם דָּם גָּדוֹל וְנוֹרָא, הַנּוֹזֵל מִמְּרוֹמֵי אֵין קֵץ וְיוֹרֵד וּמִשְׁתַּפֵּךְ עַל הֶהָרִים אֲשֶׁר מִסָּבִיב. וּרְעָמִים אַדִּירִים מַרְעִישִׁים אֶת שְׁמֵי הַדָּם בְּקוֹל אָיֹם, כְּקוֹל רִבְבוֹת חֲצוֹצְרוֹת הַמַּרְעִישׁוֹת אֶת הָאֲוִיר לִפְנֵי מַחֲנֶה כָבֵד הַהוֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה. וְהִנֵּה פָּרָשֵׁי אֵשׁ רוֹכְבִים עַל סוּסֵי לֶהָבוֹת נִרְאוּ עַל פְּנֵי שְׁמֵי הַדָּם וְשַׁעֲטוֹת פַּרְסוֹתֵיהֶם מַרְעִישׁוֹת אֶת שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְתַחְתִּיּוֹת הָאֲדָמָה. וּבִידֵי הַפָּרָשִׁים הָאֲיֻמִּים חֲנִיתוֹת־בְּרָקִים וְחַרְבוֹת־חַשְׁמַל וּקְשָׁתוֹת כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר בֶּעָנָן. וְהִנֵּה הַקְּשָׁתוֹת דְּרוּכוֹת, הָרְעָמִים מַשְׁמִיעִים קוֹל תְּרוּעַת מִלְחָמָה וּמְטַר חִצִּים כְּשִׁבְרֵי בְּרָקִים נִתָּךְ בָּאֲוִיר; וְהַחֲנִיתוֹת נְטוּיוֹת וְהַחֲרָבוֹת מִתְעוֹפְפוֹת כְּלַפִּידִים, וְשִׁרְיוֹנִים מִשְׁתַּקְשְׁקִים בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, וְהַפָּרָשִׁים מְרוֹצְצִים בִּמְהִירוּת הַבָּרָק מִקְצֵה יַם הַדָּם וְעַד קָצֵהוּ.

מִלְחָמָה לִצְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם!

וְהַמַּחֲזֶה הַנּוֹרָא הַזֶּה נִרְאָה עַל שְׁמֵי יְרוּשָׁלַיִם אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה.

וּבִירוּשָׁלַיִם–דָּם וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן...

גְּדוּדֵי יְוָנִים לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת פָּרְצוּ כְּזִרְמֵי מַיִם כַּבִּירִים בִּרְחוֹבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, לִפְנֵיהֶם אֲבַדּוֹן וָמָוֶת, וְאַחֲרֵיהֶם נַהֲרֵי־דָם וְלַהֲבוֹת אֵשׁ. יְרוּשָׁלַיִם הָעַלִּיזָה טוֹבַעַת בְּדַם בָּנֶיהָ הַיְקָרִים; רְחוֹבוֹתֶיהָ מָלְאוּ שָׁאוֹן: תְּרוּעַת מְרַצְּחִים וְנַאֲקַת חֲלָלִים. מְדֻקָּרִים יָזוּבוּ זִקְנֵי הַסַּנְהֶדְרִין בְּלִשְׁכַּת־הַגָּזִית[1]), הֲרוּגִים חַכְמֵי הַתּוֹרָה בְּבָתֵּי הַמִּדְרָשׁ וּשְׁחוּטִים הַיְלָדִים הָרַכִּים עַל סִפְרֵי הַתּוֹרָה בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר. בַּחֲצַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִסָּבִיב לַמִּזְבֵּחַ מִתְבּוֹסְסִים בְּדָמָם הַכֹּהֲנִים לְבוּשִׁים בִּגְדֵי בַד קֹדֶשׁ; מֵעַל לַמִּזְבֵּחַ מִתְרוֹמֵם פֶּסֶל „יוּבִים", אֱלִיל אֱלִילֵי הַיְוָנִים, וּפְנֵי הַשַּׁיִשׁ אֲשֶׁר לוֹ מְפִיקִים גַּאֲוַת נִצָּחוֹן, וּבְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִסְתַּתֶּרֶת הַשְּׁכִינָה וּבוֹכָה וְנוֹהֶמֶת כַּיּוֹנָה...

וְהַיְוָנִים מוֹסִיפִים לְהַשְׁמִיד וּלְאַבֵּד אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִקָּרֵא.

[1]) מְקוֹם מוֹשַׁב הַסַּנְהֶדְרִין (הַשּׁוֹפְטִים הַגְּבֹהִים) בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

אָמְרוּ: לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי, וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד! וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד!

וּשְׂרִידֵי הַחֶרֶב הַנֶּאֱמָנִים עִם יְיָ נִמְלְטוּ עַל נַפְשָׁם, וַיִּסָּתְרוּ בִּמְעָרוֹת צוּרִים וּבִמְחִלּוֹת עָפָר, וַיַּעַבְדוּ שָׁם אֶת אֱלֹהֵיהֶם. וּגְדוּדֵי הַיְּוָנִים עוֹבְרִים בָּאָרֶץ וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וְכַאֲשֶׁר יִמְצָאוּם לֹא יַשְׁאִירוּ מֵהֶם כָּל נְשָׁמָה.

* * *

וּמְעָרָה אַחַת נִסְתָּרָה וַעֲמֻקָּה מְאֹד הָיְתָה בְּתַחְתִּית הַר הַזֵּיתִים, אֲשֶׁר מִקֶּדֶם לִירוּשָׁלַיִם. וַיִּמָּלְטוּ אֵלֶיהָ רַבִּים מִיַּלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם, אֲשֶׁר הִצְלִיחוּ לְהַצִּיל אֶת נַפְשָׁם וְאֶת סִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים מִידֵי צָר; וַיֵּשְׁבוּ שָׁם וַיִּבְכּוּ אֶת אֲבוֹתֵיהֶם הַטּוֹבִים, אֲשֶׁר נָפְלוּ בְּחֶרֶב הָאוֹיֵב, וְאֶת אֲחֵיהֶם הַקְּטַנִּים, אֲשֶׁר נִתְּלוּ עַל צַוְּארֵי אִמּוֹתֵיהֶן הָאֲהוּבוֹת וְהֻשְׁלְכוּ יַחַד מֵרֹאשׁ הַחוֹמָה אֶל הַסְּלָעִים אֲשֶׁר בְּנַחַל קִדְרוֹן. אָז קָם יֶלֶד אֶחָד וַיִּקְרָא:

— שִׁמְעוּנִי, יַלְדֵי יְרוּשָׁלָיִם!

וּפְנֵי הַיֶּלֶד מְאִירוֹת כִּפְנֵי הַלְּבָנָה הַמְּלֵאָה, וְעֵינָיו מַזְהִירוֹת כִּשְׁתֵּי שְׁמָשׁוֹת קְטַנּוֹת, וְקוֹלוֹ כְּקוֹל הַכִּנּוֹר הָרוֹעֵד...

— הַסּוּ, הַסּוּ! „הַלְלוּיָהּ" מְדַבֵּר! — נִשְׁמַע מִכָּל פִּנּוֹת הַמְּעָרָה.

וּמְאוֹת עֵינַיִם תְּמִימוֹת הַמְּלֵאוֹת דִּמְעָה נְטוּיוֹת מִסָּבִיב אֶל הַיֶּלֶד הַדּוֹבֵר.

וְקוֹל־הַכִּנּוֹר רוֹעֵד, רוֹעֵד... וְהַהֵד רוֹעֵד לְעֻמָּתוֹ בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה הַגְּדוֹלָה.

— יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם! אַל תִּבְכּוּ לַגִּבּוֹרִים הַמֵּתִים עַל קִדּוּשׁ שֵׁם עַמֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ! בְּכוּ בָכֹה לָנוּ, הַחַיִּים וְרוֹאִים אֶת עִיר הַקֹּדֶשׁ, כִּי טִמְּאוּהָ זָרִים, וְאֶת מִקְדַּשׁ אֱלֹהֵינוּ כִּי חִלְּלוּהוּ! בְּכוּ בָכֹה לָנוּ, הָרוֹאִים אֶת הַחֶרְפָּה הַגְּדוֹלָה — פֶּסֶל שִׁקּוּץ מְשׁוֹמֵם[1]) בְּהֵיכַל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל! בְּכוּ בָכֹה לָנוּ הַקְּטַנִּים הַחַלָּשִׁים, בְּכוּ לְאַחֲרִיתֵנוּ... מִי יוֹדֵעַ אִם נוּכַל לִחְיוֹת, מִי יוֹדֵעַ אִם נוּכַל לָמוּת בְּעַד עַמֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ... מִי יוֹדֵעַ...

וְקוֹל־הַכִּנּוֹר רוֹעֵד, רוֹעֵד... וְהַהֵד רוֹעֵד לְעֻמָּתוֹ בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה הַגְּדוֹלָה.

— וַאֲנַחְנוּ הֲלֹא יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם אָנוּ! נִשָּׁבַע נָא אֵפוֹא, חֲבֵרִים טוֹבִים! נִשָּׁבַע נָא בְּנִשְׁמוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַגִּבּוֹרִים הַקְּדוֹשִׁים, נִשָּׁבַע בְּסִפְרֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ, כִּי גַּם חָיֹה נִחְיֶה וְגַם מוֹת נָמוּת בְּעַד עַמֵּנוּ, אַרְצֵנוּ וֵאלֹהֵינוּ!

— נִשְׁבַּעְנוּ! נִשְׁבַּעְנוּ! — עָנוּ מְאוֹת הַיְלָדִים קוֹל אֶחָד.

— הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם! — הוֹסִיף קוֹל־הַכִּנּוֹר, אֲשֶׁר לֹא רָעַד עוֹד.

— נִשְׁבַּעְנוּ! נִשְׁבַּעְנוּ! — קָרְאוּ מְאוֹת הַיְלָדִים שֵׁנִית.

פִּתְאֹם נִשְׁמַע קוֹל צִלְצוּל חֲרָבוֹת וּמֶשֶׁק שִׁרְיוֹנִים מִפֶּתַח הַמְּעָרָה...

[1]) אֱלִיל נִמְאָס.

גְּדוּד יְוָנִים בָּא עַד הַמְּעָרָה.

— הוֹי, צְאוּ אֵלֵינוּ, יְלָדִים עִבְרִים, — קָרָא רֹאשׁ הַגְּדוּד, — וְתִחְיוּ וְלֹא תָמוּתוּ!

וְעֵינֵי כָּל הַיְלָדִים נְטוּיוֹת אֶל הַלְלוּיָהּ.

— הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם, יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם! — נִשְׁמַע קוֹל־הַכִּנּוֹר בְּעֹז.

— נִשְׁבַּעְנוּ! נִשְׁבַּעְנוּ! הַלְלוּיָהּ!! — הֵרִיעוּ מְאוֹת הַיְלָדִים לְעֻמָּתוֹ.

— צְאוּ אֵלֵינוּ, יְלָדִים עִבְרִיִּים, וְתִחְיוּ וְלֹא תָמוּתוּ! — קָרָא הַפָּקִיד שֵׁנִית.

אֵין עוֹנֶה.

עָבְרוּ רְגָעִים מִסְפָּר — וְהִנֵּה רַעַשׁ: — קוֹל אֵשׁ אוֹכְלָה קַשׁ וְקוֹצִים נִשְׁמַע מִפֶּתַח הַמְּעָרָה; וְהַלֶּהָבָה הוֹלֶכֶת וּגְדוֹלָה, וְהָרַעַשׁ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל, — וְעָשָׁן גָּדוֹל וְשָׁחוֹר יוֹרֵד וְיוֹרֵד אֶל תּוֹךְ הַמְּעָרָה, וְהַמְּעָרָה תִּמָּלֵא עָשָׁן.

— הָבָה, יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם, נָמוּתָה נָּא יַחַד עַל עַמֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ! — נִשְׁמַע קוֹל־הַכִּנּוֹר בְּעֹז.

— עַל עַמֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ!! — הֵרִיעוּ מְאוֹת הַיְלָדִים לְעֻמָּתוֹ.

וְהַלֶּהָבָה הוֹלֶכֶת וּגְדוֹלָה, וְהָרַעַשׁ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל — וְעָשָׁן גָּדוֹל וְשָׁחוֹר יוֹרֵד וְיוֹרֵד אֶל תּוֹךְ הַמְּעָרָה, וְהַמְּעָרָה תִּמָּלֵא עָשָׁן...

— שְׁמַע יִשְׂרָאֵל! — נִשְׁמַע קוֹל־הַכִּנּוֹר בְּעֹז.

— שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד!! — עָנוּ כָּל הַיְלָדִים פֶּה אֶחָד, וַיִּפְּלוּ אִישׁ עַל צַוְּארֵי רֵעֵהוּ...

פִּתְאֹם נִפְתְּחָה אֵיזוֹ דֶּלֶת נֶעֱלָמָה בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה, וְאִישׁ זָקֵן הוֹפִיעַ לְנֶגֶד עֵינֵיהֶם. וּפְנֵי הַזָּקֵן מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְשַׂעֲרוֹת רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ — כְּקַרְנֵי־הָאוֹר, מִצְחוֹ הַנָּטוּי לְמַעְלָה — כִּתְכֵלֶת הָרָקִיעַ, וְעֵינָיו שְׁנֵי־מַעְיְנוֹת אַהֲבָה וְחֶמְלָה; וְהוּא עָטוּף כֻּלּוֹ לְבָנִים כְּעַרְפִלֵּי טֹהַר[1]).

פְּלָאִי הִכִּיר וַיֵּדַע כְּרֶגַע מִי הוּא הַזָּקֵן הַטּוֹב הַזֶּה.

— לֹא תָמוּתוּ, יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם, כִּי חָיֹה תִחְיוּ לְעַמְּכֶם וְלֵאלֹהֵיכֶם! — קָרָא אֲלֵיהֶם הַזָּקֵן בְּקוֹל מָלֵא אַהֲבָה וְרַחֲמִים.

וַיִּשְׂאוּ הַיְלָדִים אֶת עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה — כִּכָּר נֶחְמָדָה כְּגַן אֱלֹהִים לִפְנֵיהֶם, וְהַכִּכָּר כֻּלָּהּ פִּרְחֵי־רֵיחַ וְשׁוֹשַׁנֵּי־חֵן וַחֲבַצָּלוֹת־אוֹר, וְהֵם מִתְלַחֲשִׁים וּמִתְחַבְּקִים בְּאַהֲבָה וָגִיל. וּפֶלֶג זַךְ כִּבְדֹלַח מִתְנַהֵל לְאַט בֵּין הַפְּרָחִים וְהַשּׁוֹשַׁנִּים וְהַחֲבַצָּלוֹת, וְגַלָּיו הָעֲלִיזִים מִתְגַּלְגְּלִים לְרַגְלֵיהֶם וּמַשְׁמִיעִים צְלִילִים נְעִימִים כְּצִלְצְלֵי צְחוֹק יְלָדִים מְאֻשָּׁרִים. וְאַלְפֵי זַמִּירִים מִתְעוֹפְפִים מִסָּבִיב וְקוֹרְאִים „זְמִירוֹת", וְצִפֳּרֵי־עֵדֶן עוֹנוֹת לְעֻמָּתָן: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ! וְזֹהַר גָּדוֹל, כְּזֹהַר שֶׁבַע שְׁמָשׁוֹת, שָׁפוּךְ עַל כָּל אֵלֶּה מִמַּעַל.

[1]) כַּעֲנָנִים טְהוֹרִים, לְבָנִים.

וְהַזָּקֵן שָׁאַב מַיִם מִפֶּלֶג הַבְּדֹלַח וַיִּגַּשׁ אֶל הַיְלָדִים וַיֹּאמַר:

– שְׁתוּ, בְּנֵי הַטּוֹבִים, מִן הַמַּיִם הַחַיִּים הָאֵלֶּה וִחְיוּ וְהִלָּחֲמוּ מִלְחֲמוֹת עַמְּכֶם הָאֻמְלָל וְאַרְצְכֶם הַשּׁוֹמֵמָה. –

וַיִּשְׁתּוּ הַיְלָדִים מִן הַמַּיִם הַחַיִּים.

וְהִנֵּה קוֹל קוֹרֵא מִמָּרוֹם:

כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי,
וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ,
כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה
וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר בָּךְ.

– וְעַתָּה, – קָרָא הַזָּקֵן, – לְכוּ, יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם, לְכוּ וְהִלָּחֲמוּ! הִנֵּה בְּנִי עִמָּכֶם, הוּא יִהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ.

וְאַלְפֵי זְמִירִים שָׁרִים „זְמִירוֹת“ וְצִפֳּרֵי עֵדֶן עוֹנוֹת לְעֻמָּתָם: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ!

וְכָל הַיְלָדִים קָרְאוּ. הֵידָד, הַלְלוּיָהּ!!

וְרוּחַ גְּבוּרָה צָלְחָה כְּרֶגַע עַל הַיְלָדִים הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה וַיֵּדְעוּ כִּי גִּבּוֹרִים הֵם.

פִּתְאֹם נֶעְלַם הַזָּקֵן הַנִּפְלָא וְהַכִּכָּר הַנֶּחְמָדָה וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ. וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה עִיר מוֹדִיעִין נִשְׁקֶפֶת לְעֵינֵיהֶם מִבֵּין הֶהָרִים; וַיָּבֹאוּ שָׁמָּה וַיִּסָּפְחוּ עַל צְבָא הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה הַמַּכַּבִּי. וַיְהִי בְּצֵאת יְהוּדָה לַמִּלְחָמָה, וַיֵּלֶךְ גְּדוּד „הַלְלוּיָהּ“ בְּרֹאשׁ צִבְאוֹתָיו וַיִּתְנַפְּלוּ הַגִּבּוֹרִים הַקְּטַנִּים עַל הָאוֹיֵב מִכָּל עֲבָרִים וַיִּקְרְאוּ קוֹל גָּדוֹל: הַלְלוּיָהּ! הַלְלוּיָהּ! – וַיְהֻמּוּם.

וַיְהִי כִּרְאוֹת הַיְּוָנִים אֶת הַגִּבּוֹרִים הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה הַמִּתְעוֹפְפִים כַּבְּרָקִים וְעוֹשִׂים שַׁמּוֹת בְּקֶרֶב מַחֲנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ: אֵין זֹאת כִּי אִם נִשְׁמוֹת יַלְדֵי הַיְּהוּדִים הֵם, אֲשֶׁר שֻׁחֲטוּ בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר וַאֲשֶׁר נֻפְּצוּ אֶל הַסְּלָעִים... וַיִּבָּהֲלוּ וַיָּנוּסוּ. אָז הִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם גִּבּוֹרֵי הַמַּכַּבִּי וַיַּכּוּם מַכָּה רַבָּה וַיְגָרְשׁוּם מִגְּבוּל יְהוּדָה.

וַיְהִי בְּשׁוּב הַגִּבּוֹרִים יְרוּשָׁלַיְמָה לְטַהֵר אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּקְדָּשׁ וּלְחַנְּכוֹ, וַיֵּלֶךְ „הַלְלוּיָהּ“ וּגְדוּד גִּבֹּרָיו הַקְּטַנִּים בְּרֹאשׁ כָּל גִּבּוֹרֵי הַחֵרוּת.

עַל כֵּן יָחֹגּוּ הַיְלָדִים הַקְּטַנִּים אֶת חַג הַחֲנֻכָּה בְּרֹב שִׂמְחָה וָגִיל; וְעָשׂוּ לָהֶם „סְבִיבוֹנִים“ שֶׁכָּתוּב עֲלֵיהֶם: „נֵס גָּדוֹל הָיָה שָׁם“, לְזֵכֶר הַנֵּס אֲשֶׁר קָרָה בַּמְּעָרָה הַנִּסְתָּרָה בְּתַחְתִּית הַר הַזֵּיתִים. וְהֵם מְשַׂחֲקִים בָּהֶם וּשְׂמֵחִים בְּכָל לֵב. יוֹדְעִים הֵם הַקְּטַנִּים, כִּי הֵם הֵם הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר נִצְּחוּ אָז, וְהֵם הֵם הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר יְנַצְּחוּ גַם בַּיָּמִים יָבֹאוּ אֶת אוֹיְבֵי עַמֵּנוּ וְאַרְצֵנוּ.

ש. ל. גּ ֹ ר ד וֹ ן.

ה. וִירְנֶה: יְהוּדִית

(ע״פ תמונה פוטוגרפית של Kunstverlag „Phönix“ בברלין).

חנכה ליתום.

(ספור)

ביום השלישי לחנכה היה להם החג.

ליום הזה נועדו כלם, ששת החברים, תלמידי „שמעון החסיד", לשכר להם לשעה שתי עגלות חרף ולטיל בהן ברחובות העיר.

שעת הצהרים הגיעה, והנערים התפרצו מן החדר החוצה בשאון ובהמלה רבה. עליזים המה ונחפזים מאד, איש את רעהו יהדפו, וכלם פורפים [1]) את מעיליהם ברוצם. לשנים מהם, ליוסף ולמשה, יש גם ברדסים [2]), יוסף מעמיד את ברדסו אל צוארון מעילו ומכסה בשניהם את ערפו ואת אזניו, ואת שני הקצוות הוא קושר מעבר פניו, רק חטמו הקצר ונחיריו הרחבות יראו.

— עתה אוכל לנסע גם לקצות-הארץ! — קרא.

— האם כבה גדול הקר היום? — שאלהו שמואל.

— פתי אתה ולא תדע דבר! — משיבהו יוסף בבוז.

משה מפשיל את ברדסו מתחת לצוארון מעילו, כאשר יעשו פקידי הצבא, ואת קצותיו הוא מעביר על תוהו באלכסון זו על גב זו ומפשילן לאחוריו, ויעקב חברו קושרן לו על גבו.

— אחת, שנים, שלשה!... — מתחיל משה וצועד צעדים ישרים, כאשר יעשו החילים [3]).

— עגלון! הו-הו! עגלון! — קוראים החברים, ומשה שומע ורץ אחריהם וקורא גם הוא.

עגלונים אחדים עמדו כבר לפניהם, איש איש ועגלתו. הנערים מקיפים את העגלות ומתבוננים בהן היטב מכל עבר, כאיש הנותן עיניו ב„סחורה". ו„שלמה הזקן" מדבר אל הנערים ומתחנן אליהם בקולו הרפה: אנא, בני, עשו נא אתי חסד... האמינו לי, בני, כי לא הרוחתי עוד היום אפלו פרטה אחת...

אבל משה מוצא חסרונות בעגלתו של שלמה הזקן, צבועה היא בצבע אדם, כעגלת אבר... גם שמיכה לכסות הרגלים אין בה... וכלה פשוטה ודלת-מראה מאד! ומשה אוהב את היפה ואת הטוב, ועגלון צעיר אחד משך במושכות סוסו וישהו אנה ואנה, ויך בשוטו על השמיכה העבה והשעירה בקצותיה, ויבט בגאון אל משה, כאומר לו: „הביטה וראה: אך זאת היא עגלה לנסיעה!..." ומשה חומד את העגלה הכבדה, את השמיכה היפה ואת העגלון הצעיר, אבל הוא חומל על שלמה הזקן...

הוא עומד ומביט ומעמיק לחשב בדבר זה, — והנה קול שאון עלה פתאם באזניו:

— מה לך פה, גנב? התאמר לשלח יד בכסף החנכה שלי?... לך לך, ידידי, מזה!...

משה רואה את יוסף דוחף איזה נער ומכה אותו; גם ברוך נגש אליו ובועט בו ברגלו, גם יהודה שלח בו את ידו והכהו באצבעו על חטמו, והנער עומד נבוך, נבהל ומביש, ושלשתם שוחקים עליו בקול.

— הגד נא, מי אתה? — קרא יוסף והוא אוחז בכפי מעילו הקרוע ומניעהו אנה ואנה, — מה לך פה אצל עגלתנו? מה לך להביט אל הכסף אשר בכפי? הלגנב אמרת? גנב! גנב!

יוסף הדף את הנער בחזקה, ויפל הנער אל ערמת השלג, אשר בצדי הרחוב, ויטפח פניו בשלג.

— הידד! — קראו הנערים בצחוק — הנה הוא נושק את השלג!

— „אדום"! — קרא משה אל יוסף בקרבו אליו — מה עשה לך הנער הזה, כי הכית אותו ותכלימהו? — רשע אתה, אדום-האדם!...

צדיק אתה — משה הצדיק...

— אמר, מה גנב ממך? מדוע קראת לו „גנב"?

— יוכל היות, כי קרובך הוא, בן דודך, על כן תצדיקהו ואנכי לא ידעתי...

1) פרוף — צוקנאפפען, 2) ברדס — באשליק, 3) אנשי הצבא.

משה לא ענה ליוסף דבר, ויחל לנחם את הנער המכה ולהרגיעו; אבל הנער היה נבהל ורועד כלו מפחד מחבל הנערים העומדים עליו, גם מן הקר ומן השלג אשר "נשק"... הוא סר מפני משה וילך הלוך ובכה, ודמעותיו נזלו מעיניו על לחייו הרטובות מן השלג שנפל בו.

— הה, נער אמלל! — דבר משה לנפשו ורצה לפיסו בדבר־מה, אך לא ידע מה לעשות לו ומה לדבר אליו.

— שמע נא, — קרא אליו פתאם בשמחה, — גם אתה תסע עמנו — על אפו ועל חמתו של אדום הרשע, אשר הכלימך.

ומשה אחז בבגדו וימשכהו אחריו.

— אנכי אשלם בעדו — לחש באזני חבריו.

— הו־הו! משה הכסיל נוסע יחד עם נער מ"תלמוד־תורה"! — קראו שלשת הנערים שישבו בעגלה השניה בצחוק גדול, ויצוו את עגלונם לנסע מזה לבל יסעו בחברת הקבצנים. העגלון הצעיר דפק את סוסו והעגלה נזה ממקומה ותסע ונשאר רק שלמה הזקן. ומשה לא שם לב עוד אל החסרונות, אשר מצא בעגלתו, ויעל הוא וחבריו וישבו בעגלה, ועמהם גם הנער העני, והנער שמואל, אחד מן החברים, הסב את פניו מן הנער העני ויהי זעף.

היום היה בהיר מאד. השלג הרב התנוצץ בצדי הרחוב, והעגלה החליקה בקלות על פני השלג הכבוש באמצע הרחוב וחורק מתחת פסי העגלה, והיא עפה מהר בשוקים וברחובות, והרוח הקר רץ ובא לעמתה, צובט לנערים בלחי, צורמם באזנם, צוחק ועובר...

— מה שמך? — שואל משה את הנער הזר.

— שמעון.

— ומי הוא אביך?

— אין לי אב...

— אביך מת?!... גם אבי מת... ואמך? —

— אמי נסעה מזה ותעזבני פה לבדי...

— ואיה היא עתה?

— אינני יודע...

— ואני יושב בבית אמי... אמי סוחרת בסחורות־אריג[1], כי חנות לנו ברחוב הסוחרים, וביתנו הוא ברחוב בית הכנסת. — ואתה איפה תדור?

שמעון משך בכתפיו ולא ענה דבר.

— האין לך דירה? ואיפה תלין בלילה?

— בבית־המדרש הקטן... אך הלילה לא יתנני עוד השמש ללון שם... הוא נשבע... לגרשני... — מוסיף שמעון באנחה. ולבב משה מתמלא רחמים עליו, והוא מביט אליו בעצב ובתמהון:

[1]) אריג — טוך.

— איכה זה ילין נער קטן יחידי בבית המדרש? — הוא מתפלא בלבבו — ואיכה יקום הנער בלי עזרת האם?...

— ומי נותן לך לאכל? מה אכלת היום? הוא מוסיף ושואל.

— עוד לא אכלתי...

— ואתה רעב עד כה?!... — קורא משה ומתחלחל.

— הוי, עברה גדולה עבר היום "אדום הרשע", — הוא חושב בלבו — את נער עני ורעב הכה חנם!...

— וכסף חנכה יש לך? — שואל הוא את הנער.

הנער שותק.

— ולי יש רבל שלם... אמא נתנה לי — חושב משה.

אז צוה את העגלון להעמיד את העגלה אצל חנות של צרכי אכל, ואז ירד וקנה תופינים ויתן לשמעון.

עוד מעט ושעת־הטיול עברה, והחברים נפרדים והולכים איש איש לביתו לארחת הצהרים.

ושמעון עמד משמים ועצוב על מקומו. עודנו נער קטן ודל, וכבר הוא עזוב בדד תחת כל השמים המכסים בענני שלג כהים... בדד ברחוב הריק מאדם ומכסה בערמות שלג, והקר חודר בעד בגדיו הקרועים ומרעיד את כל עצמותיו...

מצדי הרחוב עומדים הבתים צפופים, ונראים כמתחממים זה בזה. בהם בתים גדולים וקטנים, גבהים ונמוכים, ועשן משתלשל מתוך המעשנות, מתפרק בעב ועולה מעלה מעלה ומשתטח שם תחת העננים.

שמעון זוכר, כי אתמול לעת כזאת ישב לו בבית־המדרש הקטן, — השמש הסיק את התנור וילך לו, והוא עמד לפני התנור והתחמם והביט אל לשונות האש המלחכות את העצים ולוחשות זו לזו... גם העצים ענו לעמתן בקול מלחשים... מה נעים הוא לשמע את לחש האש והמית הרוח בתנור המסק! — "השמש יגרשני"... — משיב שמעון לנפשו על המחשבה שעלתה לפניו ללכת לבית־המדרש. והוא מביט אל כל הבתים המשתרעים לפניו ואנחה מתפרצת מתוך לבו: בכל הבתים הרבים האלה אין בעדו אף פנה אחת קטנה, אף מדרך כף רגל...

ועצבת מרה מעיקה כאבן על לבו...

— מדוע עמדת? — שמע פתאם קול משה הקורא אליו מרחוק. — לכה אתי אל ביתנו...

משה בא הביתה וגם שמעון עמו.

כאשר בא משה עם שמעון אורחו הביתה בקש מאת המשרתת לתת לו ארחת הצהרים, כי אמו היתה בחנותה. המשרתת הגישה לפניו את ארחתו, ותרא את שמעון יושב בחדר האכל ותתן על משה בקולה:

— אֶת מִי זֶה הֵבֵאתָ הֲלוֹם? אֶת כָּל נַעַר יָחֵף וּמְזֹהָם מִן הַשּׁוּק הוּא אוֹסֵף הַבַּיְתָה! וְאָנֹכִי נִקִּיתִי הַיּוֹם אֶת הָרִצְפָּה... הַמְעַט לְךָ חֲבֵרִים לְשַׂחֵק עִמָּהֶם, כִּי הֵבֵאתָ גַּם אֶת הַנַּעַר הַזֶּה?...

— גְּשִׁי לָךְ, גְּשִׁי הָלְאָה! — קָרָא מֹשֶׁה בְּרֹגֶז. — „חֲבֵרִים לְשַׂחֵק עִמָּהֶם!" — חִקְּתָה אֶת קוֹלָהּ וּדְבָרֶיהָ בְּבוּז — הַכֹּל הוּא שְׂחוֹק בְּעֵינֶיהָ...

— תָּבֹא נָא אִמָּא!... — אִיְּמָה עָלָיו הַמְשָׁרֶתֶת וַתֵּצֵא.

מֹשֶׁה סָגַר אַחֲרֶיהָ אֶת הַדֶּלֶת וַיִּתֵּן מֵאֲרֻחָתוֹ גַּם לְשִׁמְעוֹן וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם יָחַד.

אֲפֵלַת־הָעֶרֶב בֶּחָדֶר.

וּצְלָלִים שְׁחוֹרִים כִּסּוּ אֶת הַקִּירוֹת וְאֶת הַתִּקְרָה וַיָּנוּעוּ וַיָּנוּדוּ, עָלוּ וַיֵּרְדוּ, כְּגוּפִים חַיִּים. הָאֶחָד עָלָה עַד הַתִּקְרָה, אִבֵּד שָׁם אֶת רֹאשׁוֹ. הַשֵּׁנִי יָרַד אֶל קַרְקַע הַבַּיִת, יָרַד — וְרַגְלָיו נִכְרָתוּ... וְצֵל אֶחָד אוֹחֵז בְּיָדָיו אֶת כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל בְּדֶלֶת הַקִּיר מִזֶּה, וּמוֹשִׁיט אֶת צַוָּארוֹ אֶל גַּב הַכִּסֵּא הַסָּמוּךְ אֶל הַקִּיר שֶׁכְּנֶגְדּוֹ. אֲיֻמִּים הֵמָּה הַצְּלָלִים! וְהֵמָּה נָעִים וָנָדִים, כְּרוּתֵי־אֵבָרִים, שְׂרוּעֵי־גוּף [1]) שְׁחוֹרִים וְאִלְּמִים!...

שִׁמְעוֹן מֵסֵב אֶת עֵינָיו מֵהֶם. הוּא רוֹעֵד כֻּלּוֹ, וְהִנֵּה הוּא לוֹבֵשׁ אֶת מְעִילוֹ הַטָּלוּא וְהַקָּרוּעַ וְאוֹמֵר לָצֵאת מִן הַבַּיִת הַזָּר הַזֶּה... דּוֹמֶה הוּא בְנַפְשׁוֹ, כִּי רַק בְּבַיִת זָר אֲיֻמִּים הֵם הַצְּלָלִים, נִכָּר הוּא, כִּי רוֹצִים הֵם לְגָרְשֵׁהוּ מִזֶּה...

הוּא פּוֹנֶה אֶל הַחַלּוֹן לִרְאוֹת אֶת הָרְחוֹב, וְהָרוּחַ מִתְדַּפֵּק עַל לוּחוֹת הַזְּכוּכִית, מִתְקַצֵּף וּמִתְדַּפֵּק, כִּמְאַיֵּם וְקוֹרֵא: „הוֹי, נַעַר פּוֹתֶה, עַתָּה הִנְנִי אֵלֶיךָ!... הָעֵז־נָא לָצֵאת הַחוּצָה, הָעֵז־נָא, וְהֶחֱזַקְתִּי בְךָ, וְטִלְטַלְתִּי אוֹתְךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קָצֶהָ!"... וְאַחַר שׁוֹמֵעַ שִׁמְעוֹן בְּקוֹל נְאָקָה. הָרוּחַ הוֹמֶה וּבוֹכֶה בַּחוּץ, וְנֶפֶשׁ שִׁמְעוֹן עוֹנָה לְעֻמָּתוֹ בִּבְכִי עַל אָבִיו, כִּי מֵת, וְעַל אִמּוֹ, אֲשֶׁר עֲזָבָה אוֹתוֹ בֵּין זָרִים...

וּכְרֶגַע נִדְמָה לוֹ, כִּי עֲנָק אֶחָד שָׁחוֹר קָם מִן הַכִּסֵּא, אֲשֶׁר אֵצֶל הַשֻּׁלְחָן, וְאוֹחֵז בְּעָרְפּוֹ בְּיָדָיו הָאֲרֻכּוֹת וְהָעֲקֻמּוֹת וְלוֹחֲצֵהוּ בְחָזְקָה...

— רַמַּאי, גַּנָּב!...

וְהַקּוֹל קוֹל הַמְשָׁרֶתֶת, גַּם קוֹל יוֹסֵף.

וּשְׁנֵיהֶם סוֹחֲבִים אוֹתוֹ בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו עַל הָרִצְפָּה.

— הַחוּצָה הַשְׁלִיכוּהוּ! — מַרְעִים בְּאָזְנָיו קוֹל מוּזָר וְנוֹרָא.

וּבַחוּץ סָרוּחַ אַרְצָה אִישׁ־שֶׁלֶג אָרֹךְ וְדַק, וְהוּא מְקַדְּמֵהוּ בְּיָדָיו הַקָּרוֹת — הוּא מְחַבְּקוֹ וּמְחַנְּקוֹ...

— לֵאָה! — קָרָא מֹשֶׁה — הַדְלִיקִי אֶת הַמְּנוֹרָה, מַהֲרִי נָא, לֵאָה!

לְקוֹל הַדְּבָרִים נֵעוֹר שִׁמְעוֹן וַיֵּדַע, כִּי אַךְ דִּמְיוֹנוֹ חָזָה לוֹ נוֹרָאוֹת.

[1]) בַּעֲלֵי גוּפִים גְּדוֹלִים.

לֵאָה בָּאָה וַתַּדְלֵק אֶת הַמְּנוֹרָה בַּחֶדֶר, וְעוֹד הַפַּעַם הִבִּיטָה עַל הַנַּעַר הַזָּר בְּעֵינַיִם מְפִיקוֹת בּוּז וָחֶשֶׁד. אַחַר צִוְּתָה אוֹתוֹ לָצֵאת מִן הַבַּיִת. אַךְ מֹשֶׁה הִתְחַנֵּן אֵלֶיהָ, לְבַל תְּגָרְשֵׁהוּ.

— עָלַי תִּהְיֶה חֲמַת־אִמִּי, אִם תִּכְעַס עַל הַדָּבָר הַזֶּה — אָמַר אֵלֶיהָ — וְאַתְּ אַל תִּדְאֲגִי לָזֹאת... יוֹדֵעַ אָנֹכִי, כִּי אִמִּי טוֹבָה מִמֵּךְ... — הַמְשָׁרֶתֶת עָמְדָה רֶגַע כִּמְסֻפֶּקֶת וְאַחַר יָצְאָה מִן הַחֶדֶר.

וּמֹשֶׁה לָקַח נֵר אֶחָד מִנֵּרוֹת הַחֲנֻכָּה בַּבַּיִת, וַיַּדְבֵּק אֶל סַף־הַחַלּוֹן וַיִּתֵּן אֶת נֵר „הַשַּׁמָּשׁ" בְּיַד שִׁמְעוֹן, וַיֹּאמֶר לוֹ:

— הַדְלֵק אֶת הַנֵּר וּבָרֵךְ; כִּי מִתְנַמְנֵם אַתָּה, וְאַחַר תִּשְׁכַּב לִישֹׁן, וְאָנֹכִי אֲבָרֵךְ עַל הַנֵּרוֹת, בְּבוֹא אִמִּי מִן הַחֲנוּת... הֲדַי לְךָ נֵר אֶחָד? הָרַבִּי אָמַר, כִּי דַי גַּם בְּנֵר אֶחָד לְיוֹם... רְאֵה, נָתַתִּי לְךָ נֵר כָּחֹל, — אוֹהֵב אָנֹכִי אֶת הַנֵּרוֹת הַכְּחֻלִּים... גַּם דְּמֵי־חֲנֻכָּה אֶתֵּן לְךָ... לִי נָתְנָה אִמִּי רֻבָּל שָׁלֵם, וְנִשְׁאֲרוּ לִי מִמֶּנּוּ עוֹד עֶשְׂרִים קָפֵּיקָה, — קַח נָא!... לִי אֵין הַכֶּסֶף נָחוּץ, — הוֹאִילָה נָא וְקַבֵּל מִמֶּנִּי אֶת דְּמֵי־הַחֲנֻכָּה... הֲלֹא חֲנֻכָּה הַיּוֹם, וְצָרִיךְ אַתָּה לְקַבֵּל דְּמֵי־חֲנֻכָּה וּמִי יִתֵּן לְךָ?

שִׁמְעוֹן לָקַח דּוּמָם אֶת נֵר־„הַשַּׁמָּשׁ" וַיַּדְלֵק אֶת הַנֵּר וַיְבָרֵךְ: „לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה". גַּם אֶת דְּמֵי הַחֲנֻכָּה קִבֵּל מִיָּדוֹ, וַיַּעֲמֹד דּוּמָם וַיַּבֵּט אֶל הַנֵּר הַכָּחֹל וְאֶל שַׁלְהַבְתּוֹ הָעוֹלָה וְרוֹעֶדֶת — וְגַם עֵינָיו אוֹרוּ מְעַט. מֹשֶׁה מַבִּיט בּוֹ וְשׁוֹאֵל:

— הֲהָיָה לְךָ גַּם אֶתְמוֹל „חֲנֻכָּה"?

— לֹא, — עוֹנֶה שִׁמְעוֹן בְּשָׂפָה רָפָה, וְעֵינָיו מְלֵאוֹת דִּמְעָה.

— גַּם נֵר חֲנֻכָּה, גַּם דְּמֵי חֲנֻכָּה לֹא הָיוּ לְךָ?

— לֹא.

— אֲבָל הַיּוֹם?! — קָרָא מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה, וַיִּגַּשׁ אֶל שִׁמְעוֹן וַיְחַבְּקֵהוּ וַיְרִימֵהוּ מֵעַל הָאָרֶץ.

— קַל אַתָּה כְּנוֹצָה, שִׁמְעוֹן... לְכָה נָא עִמָּדִי וּשְׁכַב לִישֹׁן.

וַיְבִיאֵהוּ אֶל חֶדֶר אֶחָד קָטָן וַיַּרְאֵהוּ עַל הַמִּטָּה הַקְּטַנָּה הָעוֹמֶדֶת שָׁם, וַיָּסַר מֵעָלֶיהָ אֶת הַשְּׂמִיכָה, וַיַּצַּע אֶת הַכָּרִים וַיַּשְׁכִּיבֵהוּ בָהּ.

— הָסֵר אֶת מְעִילְךָ מֵעָלֶיךָ, כִּי פֹה תָּלִין הַלַּיְלָה — בַּמִּטָּה הַזֹּאת נִישַׁן שְׁנֵינוּ.

וַיְמַהֵר לָצֵאת מִן הַחֶדֶר, לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יֵבוֹשׁ הַנַּעַר מִפָּנָיו לִפְשֹׁט אֶת בְּגָדָיו מֵעָלָיו. אֲבָל שִׁמְעוֹן לֹא פָשַׁט מֵעָלָיו גַּם אֶת מְעִילוֹ הָעֶלְיוֹן, כִּי לֹא הֶאֱמִין לְדִבְרֵי הַנַּעַר, כִּי יִתְּנֵהוּ לָלִין פֹּה הַלָּיְלָה.

„בֹּא תָבֹא הַגְּבֶרֶת וּתְגָרְשֵׁנִי מִפֹּה"... — הָגָה בְרוּחוֹ הַנְּכֵאָה [1]).

[1]) הָעֲצוּבָה.

„כן, – הוא מחליט בלבו – עוד מעט תבא אשה גבהת־קומה ורחבה, יפה ונאה מאד לבושה שמלות יקרות וטבעות זהב על אצבעותיה... ובראותה אותי תגרשני מזה בחרפות ונדופים". – והוא חש איזה כאב דוקר עמק־עמק בלבבו...

הלא טוב לו לצאת מן הבית הזה בטרם תבא ותגער בו על הנר, אשר הדליק, ועל הכסף אשר קבל מיד בנה – טוב לו לקדם את פני הרעה. אבל קשה לו לזוז ממקומו.

בחוץ קר גדול. הרוח סוער והומה. אנה ילך? מי יאספנו אליו הביתה? גם מן הבית הזה יגרשוהו. אבל – כה מנחם הוא את נפשו – לאחר רגע, רגעים, או שעה תמימה... שעה, שעה תמימה ישכב פה והתחמם מעט, אז יקום וילך לו... עוד טרם תבא הגברת יצא מזה, והיא תאחר לבא... ועתה ישכב...

ושמעון טומן את ראשו בכר, כנחבא מן הפחדים ומן המחשבות, מתקפל כלו במטה, לישן רגע, רגעים, ולו גם שעה תמימה...

ה„גברת" באה ושמעון טרם נעור משנתו. משה לא העירהו, כי חמל עליו מאד.

– אמי! – קרא משה בבהלה וירץ לקראתה.

– ומה לך, בני? – שאלה האם בדאגה, כי קולו רעד מעט.

הנער לא השיב דבר, אך טמן את ראשו בין כנפות מעילה.

האם העבירה בידיה על ראשו ועל גבו, ותסר את מעילה מעליה, ומשה הביט אחריה בעינים בוחנות, אל כל אשר פנתה, וישמר את צעדיה ומבטיה. האם ישבה אל השלחן בחדר־האכל ותחבק את בנה ותלחצהו אל לבה באהבה.

– אמא – קרא אליה – נער אחד ישן במטתי... עני הוא, עני מאד... יתום הוא, אמי הטובה... גם אב אין לו, גם אמו עזבה אותו, ותסע מזה... ויוסף „הצהוב" הכהו היום, הכהו בלי חמלה... הוא נסע עמנו... אנכי לקחתיו אתנו בעגלה... ונתתי לו דמי־חנכה, כי שום איש לא נתן לו, גם נר־חנכה לא היה לו תמול ושלשום...

– מה זה תדבר, בני? באר נא את דבריך... – שאלה האם ותבט עליו בדאגה ומבוכה.

– עני הוא, אמא, עני... שמעון שמו... בליל אתמול לן בבית־המדרש הקטן, והיום גרשהו משם השמש הרע... אנא אמא ילין עתה אצלנו – במטתי יישן, כי רב המקום לשנינו...

האם מביטה בתמהון על בנה ומעבירה בידה על מצחו.

– אמא, אמא טובה! הלא תניחי לו לישן פה! – היקפא בחוץ מן הקר?... ולאה אמרה... לאה מתערבת בכל...

הנער מטפס ועולה על ברכי האם, חובק בידיו את צוארה ומתחנן:

– אמא, אמא טובה!

– לאה! קראה האם, – באי הנה, ספרי נא לי...

לאה באה וכוס תה בידה בעד הגברת ותספר את כל אשר ידעה, ומשה נכנס לתוך הדברים וקורא: „אמא, אמא טובה! הלא יתום הוא – ואנה ילך?..."

– הרגע נא – אמרה האם – יהי כדבריך.

אז פשט משה את זרועותיו אל אמו ויחבקנה וילחצנה אליו באהבה ותודה, אשר רחש לה עתה, ודמעות הזהירו בעיניו, דמעות גיל.

אם משה חמלה על הנער היתום ותתן לו ללון בביתה הלילה, אך צותה לשאת אותו ממטת משה בנה ולהשכיבהו על הספה, העומדת בחדר־האכל. ולאה נשאה את שמעון מעל מטת משה ותקחהו על זרועותיה, והוא ישן שנה עמקה, וישלח את ידיו הרזות ויפרשן ממולו, כאשר יפרש התינוק את ידיו אל אמו.

אמו איננה, והוא מבקש את האם – –

לאה הביאה את ראשה בין ידיו הפרושות, ויחבק הנער את צוארה ויניח את ראשו על כתפה...

– נער אמלל!... יתום... – נדה לו אם משה, ותצו את לאה להכין לנער בבקר בגדים ונעלים מן הישנים אשר למשה.

– הנה את חפצה לתת לו מתנת־חנכה, אמא? כן, אמא, תהי לו זאת מתנת־חנכה מידך... – קרא משה בשמחה.

ותהי „חנכה" גם ליתום.

ליפמן לוין.

ג. דורה: חַנָּה וְשִׁבְעַת בָּנֶיהָ.

הזקן ונכדו.

(שיחה).

על יד החלון ישב הזקן ויבט אל הנרות הדולקים בידם.

יהודה נכדו מתהלך אנה ואנה בחדר.

הילדים הקטנים התאספו מסביב לשלחן. ברכיהם על הספסלים וגופיהם כפופים על השלחן. אלה בונים להם בתים מקלפים ואלה משחקים ב„סביבון", ואת הפרטות שקבלו ל„דמי חנכה" הקדישו לשחוק הזה.

אבא והדודים שבאו אליהם יושבים בחדר הגדול, שדלתו סגורה, ורק לפעמים ישמע משם קול שיחת הנאספים, וכאשר תפתח הדלת נודף משם עשן פפירוסים.

אמא והדודות האורחות עומדות במטבח ומדברות כלן יחד. על הכירה המסקה עומדות סירות מלאות שמן אוזים המטגן לימי הפסח; והנשים עומדות מסביב לכירה ומביטות לרגעים על השמן ההולך ומתרומם ומתבעבע בקול המלה חרישית.

ויש שאחד הילדים מתגנב אל המטבח, ונותן על האח כף כפופה המלאה פתותי עפרת, והוא מתיך את העפרת על האש, ועל הרצפה שם בתוך ערמת חול קטנה נתון הדפוס [1]; והדפוס עשוי ארבעה גזרי עץ קטנים המחברים וקשורים יחד בחוט, ועל כל גזר וגזר חרות חלק הסביבון. וכשהוא רואה שהעפרת נמסה היטב בכף, הוא יוצק אותה לתוך הדפוס, ואחרי כן הוא מתיר את החוט מעל הדפוס ומפרידו לחלקיו—וסביבון מבהיק ומזהיר יוצא לאור עולם.

ואמו גוערת בו ואומרת: רב לך, נחום, לצקת סביבונים פן תכוינה ידיך. אולם נחום טרוד ועסוק בהכנת הסביבון ואינו שם לב לדבריה.

ויהודה הבכור אינו יודע מה לעשות.

הרבי הקדים לשלחו היום לפנות ערב הביתה לכבוד חנכה, למען ישתעשע עם אחיו הצעירים. אך לא נאה לו לשחק בסביבון כילד קטן, ובחדר השני, שאבא והדודים שם, לא יתנוהו לבא.

[1] פארם.

והוא מתהלך בחדר אנה ואנה. יש שהוא נגש אל אחיו הקטנים המשחקים, עומד עליהם רגע ומביט אל משחקם. „הם עושים מעשי נערות" — הוא חושב בלבבו ובכל זאת הוא לוקח מיד אחיו הצעיר את הסביבון וסובבו בידו, והנה הוא מתהלך על השלחן; בראשונה הוא סובב והולך אנה ואנה ואחר הוא עומד על מקומו וסובב על צירו במהירות רבה, עד אשר לא תראינה צלעותיו והאותיות שעליהן. „הנה הוא עומד ומתפלל „שמונה עשרה"—קוראים הילדים, ופתאם הוא זוכר, כי ל„נער־גמרא" כמהו לא נאה שחוק זה, ועוזב את השלחן.

הוא מביט על הנרות הדולקים ופתאם הוא נזכר את אשר למד היום במסכת „שבת".

„כשנכנסו היונים להיכל (לבית המקדש) טמאו את כל השמנים שבהיכל, וכשגבר בית חשמונאי עליהם ונצחם, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מנח בחותמו של כהן גדול [1]. ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים".

ולנגד עיניו נצבת התמונה המעציבה: רואה הוא את הכהן הגדול המטפס יחידי בחשך ואפלה על עלית בית המקדש; ושם על העליה מנחות חבילות חבילות של בגדים ישנים, בגדי הכהנים הם שפשטום ולא יספו עוד ללבשם. ובכל מקום מתגוללים שברי כלי זהב וכסף מכלי השרת שחדלו להשתמש בהם, והזהב והכסף קדש קדשים הם. ויש שהכהן הגדול מביט בעד אחד הסדקים אשר בעליה ורואה את ירושלים העיר — והנה ששון ושמחה, רבבות מנורות מאירות את הרחובות ושירי גיל וחדוה נשמעים מסביב. הנה שם עובר גדוד גבורים ומריעים ומזמרים...

והנער מוציא מפיו קול זמרה מבלי משים, והוא מזמר איזה שיר של צבא; וכל יתר הנערים מביטים אל יהודה אחיהם המתהלך בחדר ומזמר לו בפני עצמו שיר

[1] לסמן שלא נגעה בו יד היונים.

שֶׁל צָבָא, מַבִּיטִים וְצוֹחֲקִים, אַךְ הוּא אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶת צְחוֹקָם כִּי שָׁקוּעַ הוּא בְּמַחְשְׁבוֹתָיו.

וְהַכֹּל עַלִּיזִים וּשְׂמֵחִים, וְרַק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עָצוּב, כִּי אֵין לוֹ שֶׁמֶן טָהוֹר לְהַעֲלוֹת אֶת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, בְּהֵיכַל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

חֹשֶׁךְ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ...

וְהִנֵּה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מוֹצֵא בֵּין בִּגְדֵי הַכֹּהֲנִים הַיְשָׁנִים פַּךְ קָטָן וְהוּא מַבִּיט עַל הַפַּךְ וְרוֹאֶה וְהִנֵּה הוּא חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. — טָהוֹר הוּא! — הוּא קוֹרֵא בְּשִׂמְחָה — יַד הַיְּוָנִים הַטְּמֵאִים לֹא נָגְעָה בּוֹ! אַךְ קָטָן הוּא הַפַּךְ וְאֵין בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק לַיְלָה אֶחָד. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נֵס וּמְעַט הַשֶּׁמֶן דּוֹלֵק שְׁמוֹנָה יָמִים רְצוּפִים עַד אֲשֶׁר הִשִּׂיגוּ שֶׁמֶן חָדָשׁ, שֶׁמֶן טָהוֹר.

— אֵיכָכָה הָיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה? — שׁוֹאֵל הַנַּעַר לְעַצְמוֹ.

— נַעֲשָׂה נֵס, — הוּא מֵשִׁיב לְעַצְמוֹ.

— אֵיכָכָה יֵעָשֶׂה נֵס? — מוֹסִיף הַנַּעַר לִשְׁאֹל אֶת עַצְמוֹ.

— הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נֵס, הוּא מֵשִׁיב לְעַצְמוֹ.

— אוּלָם אֵיךְ אֶפְשָׁר, כִּי מְעַט שֶׁמֶן יִדְלַק שְׁמוֹנָה יָמִים רְצוּפִים? — לֹא תִתֵּן לוֹ הַשְּׁאֵלָה מָנוֹחַ.

וְהוּא נִגַּשׁ אֶל זְקֵנוֹ.

וְהַזָּקֵן יוֹשֵׁב לוֹ אֵצֶל מְנוֹרַת הַחֲנֻכָּה אֲשֶׁר לוֹ וּמַבִּיט אֶל הַנֵּרוֹת הַדּוֹלְקִים בִּדְמָמָה בַּמְּנוֹרָה.

— מְעַט שֶׁמֶן דָּלַק שְׁמוֹנָה יָמִים רְצוּפִים? — אָמַר יְהוּדָה אֶל זְקֵנוֹ בְּגִשְׁתּוֹ אֵלָיו.

— כֵּן, כֵּן, בְּנִי; — עָנָהוּ הַזָּקֵן בְּהוֹצִיאוֹ אֶת קֻפְסַת הַטַּבַּק שֶׁלּוֹ וַיָּרַח מִמֶּנָּה.

— אַךְ אֵיךְ אֶפְשָׁר הַדָּבָר הַזֶּה? — הוֹסִיף הַנַּעַר לִשְׁאֹל.

— אֱלֹהִים הוּא כֹּל־יָכֹל, בְּנִי, — וְאֵין דָּבָר נִשְׂגָּב מִמֶּנּוּ.

— וּמִלְּבַד זֶה — מוֹסִיף הַזָּקֵן בַּהֲרִיחוֹ מְעַט טַבַּק מִקֻּפְסָתוֹ — זְמַנִּים אֲחֵרִים וַאֲנָשִׁים אֲחֵרִים.

— מָה? — שׁוֹאֵל הַנַּעַר בְּתִמָּהוֹן וַיֵּשֶׁב עַל יַד זְקֵנוֹ.

— אָז הָיוּ גִבּוֹרִים צַדִּיקִים, בְּנִי, גִּבּוֹרִים קְדוֹשִׁים.

וְהַנַּעַר יוֹשֵׁב וּמִסְתַּכֵּל בִּפְנֵי זְקֵנוֹ.

— זְכָר־נָא, בְּנִי: חֵיל הָאוֹיֵב רַב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם, רוֹכְבִים, פָּרָשִׁים וְחֵיל רַגְלִי, אֶת חֲצִי הָעוֹלָם כְּבָר כָּבְשׁוּ בְּמִלְחָמָה, בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר שִׁמְעָם מַגִּיעַ, יִגְדַּל הַפַּחַד מְאֹד, וְכָל הָאֲנָשִׁים בָּאִים לְהִסָּתֵר בִּמְחִלּוֹת וּבִמְעָרוֹת; כָּל הֶעָרִים עֲזוּבוֹת וְאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן אִישׁ. וְחֵיל הָאוֹיֵב בָּא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם וְהִכְרִיעַ אֶת מִבְחַר בָּנֶיהָ לַטֶּבַח, רַק מְתֵי מִסְפָּר נִמְלְטוּ אֶל הֶהָרִים; וּפִתְאֹם יָקוּם מַתִּתְיָהוּ הַכֹּהֵן הַיָּשִׁישׁ, וְעִמּוֹ חֲמֵשֶׁת בָּנָיו הַגִּבּוֹרִים; וְהַבָּנִים הָאֵלֶּה יוֹצְאִים בְּרֹאשׁ גְּדוּד גִּבּוֹרִים קָטָן לִקְרַאת הָאוֹיֵב הָרַב וְהֶעָצוּם, וְאֵין פַּחַד הַמָּוֶת לְנֶגֶד עֵינֵיהֶם, כִּי שְׂמֵחִים הֵם לָמוּת עַל חֹפֶשׁ עַמָּם וְאַרְצָם. וְהִנֵּה הֵם נִלְחָמִים אֶת הַמִּלְחָמָה הַגְּדוֹלָה, וִיהוּדָה הַמַּכַּבִּי עוֹמֵד בְּרֹאשָׁם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, וּמִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ נוֹפְלִים יְוָנִים לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת...

וְהַנַּעַר מַבִּיט מִשְׁתָּאֶה עַל זְקֵנוֹ. זָקֵן הוּא זְקֵנוֹ, יְהוּדִי חַלָּשׁ, חוֹלֶה, קָטָן וְרָזֶה, כִּמְעַט שֶׁאֵין בּוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו וְיָדָיו רוֹעֲדוֹת תָּמִיד, — וְהִנֵּה הוּא מִתְלַהֵב, עֵינָיו הַכֵּהוֹת מִתְנוֹצְצוֹת בְּאֵשׁ הַנֹּעַר, לְחָיָיו הַצְּנוּמוֹת וְהַחִוְּרוֹת מִתְאַדְּמוֹת וְגִידֵי צַוָּארוֹ נִמְתָּחִים, — וְהוּא עוֹמֵד וּמְסַפֵּר אֶת גְּבוּרַת גִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל בַּיָּמִים מִקֶּדֶם.

וְלַנַּעַר נִדְמֶה, כִּי זְקֵנוֹ זֶה הוּא אַחַד הַגִּבּוֹרִים בְּחֵיל יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִלְחַם עַל עַמּוֹ וְרָאָה בְּעֵינָיו אֶת תְּשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, — וְעַתָּה הוּא מְסַפֵּר אֶת כָּל זֹאת לִנְכָדוֹ, — לְמַעַן יֵדַע גַּם הוּא לְהִלָּחֵם בְּעַד גְּאֻלַּת עַמּוֹ.

וְרוּחַ גַּאֲוָה לָבְשָׁה אֶת הַנַּעַר.

וְהוּא מַבִּיט עַל זְקֵנוֹ, חָלָשׁ וְרָפֶה הוּא, וְהוּא מְסַפֵּר אֶת גְּבוּרַת אֲבוֹתָיו הַגִּבּוֹרִים.

— פֶּלֶא הוּא בְּעֵינֶיךָ, בְּנִי, כִּי מְעַט הַשֶּׁמֶן דָּלַק שְׁמוֹנָה יָמִים, — מוֹסִיף הַזָּקֵן לְדַבֵּר — וְאוּלָם דַּע לְךָ, יַקִּירִי, כִּי לֹא רַק שְׁמוֹנָה יָמִים דָּלַק הַשֶּׁמֶן הַטָּהוֹר, כִּי הוֹלֵךְ הוּא וְדוֹלֵק עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. הַשֶּׁמֶן הַזֶּה דּוֹלֵק בִּי, זְקֵנְךָ, וּבִבְנִי, הוּא אָבִיךָ, וְגַם בְּךָ, נֶכְדִּי הַיָּקָר, דּוֹלֵק הַשֶּׁמֶן הַזֶּה, וְלֹא יִכְבֶּה, כִּי לֹא שֶׁמֶן פָּשׁוּט הָיָה בַּפַּךְ, אֲשֶׁר מָצָא הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, כִּי אִם טִפּוֹת דַּם הַגִּבּוֹרִים הוּא, אֲשֶׁר מָסְרוּ נַפְשָׁם לְהַצִּיל אֶת עַמָּם וְאֶת כָּל הַיָּקָר וְהַקָּדוֹשׁ לָהֶם מִידֵי הַיְּוָנִים הֶעָרִיצִים. דַּם גִּבּוֹרִים הָיָה שָׁם, וְדַם גִּבּוֹרִים, נֶכְדִּי הַיָּקָר, לְעוֹלָם לֹא יִשְׁקֹט וְלֹא יָנוּחַ, כִּי תָּמִיד הוּא רוֹתֵחַ, תָּמִיד הוּא זוֹרֵם וְשׁוֹטֵף כְּבָרֶגַע אֲשֶׁר נִשְׁפַּךְ בּוֹ; וְכָל טִפָּה וְטִפָּה שֶׁל הַדָּם הַשָּׁפוּךְ בְּעַד גְּאֻלַּת הָעָם וְאֶרֶץ הַמּוֹלֶדֶת נוֹזֵל לְתוֹךְ הַבַּקְבּוּק הַנִּפְלָא הַהוּא וּמַרְבֶּה אֶת הַשֶּׁמֶן שֶׁבּוֹ, לְמַעַן אֲשֶׁר תִּדְלַק הַמְּנוֹרָה וְתָאִיר תָּמִיד. גַּם כָּל דִּמְעָה וְדִמְעָה הַנּוֹזֶלֶת מֵעֵין יְהוּדִי בַּגּוֹלָה, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא זוֹכֵר אֶת אַרְצוֹ — יוֹרֶדֶת אֶל תּוֹךְ הַפַּךְ, אֲשֶׁר מָצָא אָז הַכֹּהֵן, לְמַעַן הַרְבּוֹת בּוֹ אֶת הַשֶּׁמֶן — וְגַם אַתָּה, בְּנִי, אִם זוֹכֵר אַתָּה אֶת הָאָרֶץ הַחֲרֵבָה וְהַשּׁוֹמֵמָה, הָאָרֶץ שֶׁשָּׁם יָשְׁבוּ אֲבוֹתֶיךָ לְפָנִים, וְעֵינֶיךָ הַבְּהִירוֹת תֵּרַדְנָה דְמָעוֹת עַל חֻרְבָּנָהּ, הִנְּךָ מוֹסִיף גַּם אַתָּה שֶׁמֶן בַּפַּךְ הַזֶּה לְמַעַן תּוֹסִיף הַמְּנוֹרָה לִדְלֹק וּלְהָאִיר. —

וְהַנַּעַר מַבִּיט מִשְׁתָּאֶה אֶל פְּנֵי זְקֵנוֹ.

עַתָּה הֵבִין הַנַּעַר, מַדּוּעַ דָּלַק מְעַט הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר בַּפַּךְ שְׁמוֹנָה יָמִים, וַיָּבֶן גַּם זֶה, כִּי הַמְּנוֹרָה הַהִיא דּוֹלֶקֶת — גַּם בְּלֵב זְקֵנוֹ הַטּוֹב וּבְיֶתֶר עֹז תִּתְלַהֵב הַמְּנוֹרָה בְּלִבּוֹ הָרַךְ...

שָׁלוֹם אַשׁ.

אַל תִּדְאַג, אֲהוּבִי !...

אַל תִּדְאַג, אֲהוּבִי, שֶׁהִלְבִּין הַשֶּׁלֶג
כַּלְּבָנִים כִּרְפָּאִים כָּל עֵץ;
שֶׁהִקְדִּיר הַקֶּרַח מֵי בְּדֹלַח הַפֶּלֶג,
עַל פְּרָחִים שֶׁהֵקִיץ הַקֵּץ!

אַל תִּדְאַג, שֶׁשָּׁבַת קוֹל שִׁיר מֵהַיַּעַר,
וּבְכֻלּוֹ שִׁמָּמוֹן וְדָמִי;
וּלְעִתִּים תִּשְׁמַע רַק יִלְלַת הַסַּעַר,
וּצְרִיחַת הָעוֹרְבִים בִּמְרִי!

אַל תִּדְאַג, שֶׁתַּחַת הַשְּׁחָקִים הַזַּכִּים,
שֶׁכָּכָה הִרְנִינוּ הַלֵּב —
מִמַּעַל נִמְתָּחִים רַק עַרְפִלֵּי מַחֲשַׁכִּים,
שֶׁמַּרְאָם עוֹד יַגְדִּיל הַכְּאֵב!

אַל תִּדְאַג, שֶׁנֶּעְלַם הַשֶּׁמֶשׁ מֵעַיִן,
וַיַּחְבֵּא הַחֹם גַּם הָאוֹר;
וַיָּשֶׂם תִּפְאֶרֶת הַטֶּבַע לְאַיִן,
וַיָּמָת כָּל צֶמַח בַּקֹּר!

אַךְ שְׁמָעָה, אֲהוּבִי, אַל תַּטֶּה לִי עֹרֶף,
אַל תִּדְאֲגָה, נָא, עַל כָּל אֵל:
כַּקַּיִץ חִישׁ חָלַף — כֵּן יָנוּס הַחֹרֶף,
וְהָאָבִיב לְךָ יָשִׁיב הַכֹּל!...

אפרים פיקסון.

פ. פון קורנֶליוס: יוֹסֵף וְאֶחָיו.

(ע״פ תמונה פוטוגרפית של „Phönix“ Kunstverlag בברלין).

תלמוד־תורה. — בעיר זסלב (פלך ווליך) נוסד בעמל הנדיב מר חיים הלפרין בית תלמוד תורה מסדר וערוך בכל. לעת עתה נפתחה רק המחלקה הראשונה ובה כחמשים תלמידים בני שש־שבע שנים. לשנה הבאה תפתח המחלקה השניה לאלה שגמרו היטב את הראשונה. וכן יוסיפו בכל שנה ושנה מחלקה חדשה עד חמש מחלקות. שפת הלמודים בתלמוד תורה היא — עברית. המורים עובדים את עבודתם באמונה והילדים מתקדמים בלמודים.

הזהרו מפני האש! — בעיר טורינ (פלך קובנה) קרה אסון נורא: אשה עבריה הסיקה את התנור ותצא מן הבית ותשאר את שני ילדיה להתחמם נגד האש. אך אחד הילדים, נער כבן שלש שנים, נגש אל התנור ולא נזהר, ותאחז האש בבגדיו. צעוק צעק הילד ואין שומע לו, וכאשר שבה האם הביתה, בערו כבר כל בגדיו עליו באש. כעבר שעה מת הילד האמלל במכאובים נוראים.

„יהודה וווליק". — בעיר לנין (פלך מינסק) ערכו חברי אגדת „שלום ציון" נשף ספרותי והציגו על הבמה את השיחה „יהודה וווליק" של הסופר אפרים ליפשיץ (נדפסה ב„עולם קטן" שנה ראשונה חוברת י"ד). הנשף הזה הביא הכנסה הגונה לטובת הביבליותיקה לילדים, אשר על יד החדר המתקן של המורים ברגמן ורבינשטין.

בנין בית ספר חדש. — חברת הישוב הממנה על העזבון של הברון הירש, נתנה חמשים אלף פרנק לבנין בית ספר לנערים בעיר פלמושן (רומניה) וגם תתן מדי שנה בשנה אלפים פרנק לבית הספר הזה ושלשת אלפים לבית הספר לבנות בעיר ההיא.

סופר פלא. — „סופר" (כותב ספרי תורה) אחד בארישה, צבי הרשנמן שמו, חרת על חטה אחת בכתב אשורי שיר עברי בעל שלשים וארבע מלה בשם: „שאו נס ציונה" וישלחנה להדקטור מתתיהו הרצל, היושב בוינה. והדקטור הרצל הואיל להשיב לו מכתב תודה בדברים האלה:

„אדון נכבד, סופר מהיר, עושה פלא!

ברגשי תודה קבלתי את מנחתך מעשה חושב, מועט המחזיק את המרבה. שמחתי לראות את מלאכתך הנפלאה למען ציון, ומי יתן והיו הרבים כמוך לאצל משעותיהם לעבודת הציוניות. למזכרת נצח אשמר את תשורתך היקרה וזכרתיך באהבה.

ברגשי כבוד וברכת ציון הרצל"

בית ספר עברי לנערות. — בעיר זבלודבה (פלך הורדנה) נוסד בית ספר עברי לנערות עניות חנם. מספר התלמידות עולה לחמשים. המורה הראשי הוא מר קשיצקי ושלש עלמות צעירות התנדבו לעזור על ידו את התלמידות חנם. בבית הספר הזה מלמדים עברית בעברית והנערות עושות חיל בלמודן.

קבר רחל.

ג. טשורני: הָאֵם הַקְּטַנָּה.

ידיעות שונות

האוכל מאכל לאכל.

— רב החובל של אניה אמריקנית אחת קבל על אניתו באי סנגפור (אי בקרבת חצי האי מלקה אשר בים הדו ושיך לאנגליה) שלשה נחשים גדולים ממשפחת הפתנים בעד בבר¹) אחד שבנוירק. ועם הנחשים מסרו לו גם חזיר קטן שהוכן להיות למאכל לנחשים.

והנחשים הגדולים האלה אוכלים לעתים הרבה מאד, ואחרי האכילה הגסה ההיא אינם אוכלים מאומה במשך שבעות וגם ירחים מספר. לפתן דרושה עת של שלשה חדשים בערך לעכל את האילה אשר בלע. ובאותה העת שהם מעכלים את מזונם, הם נמצאים במצב תרדמה. כשהם ביער משתמשים אויביהם במצב זה לרעתם, כי אז נקל להם לגשת אליהם ולקחתם בשביה או להרגם, ואף בכלוב יכולים הם לישן במנוחה ואין כל סכנה נשקפת להם שם.

וכאשר הביאו את הנחשים הגדולים אל תוך כלוביהם על האניה שמו את החזיר הקטן בכלובו של הפתן היותר גדול, שהיה אז במצב התרדמה, וכאשר התעורר בו תאות האכילה ימצא כבר את סעדתו מוכנה לפניו.

אך עבר כשבוע ימים ויותר, והנחש עודנו נרדם ואינו זז ממקומו. והחזיר אכל הרבה במשך הימים האלה ויגדל וישמן וככל אשר הלך וגדל, כן גם רעבתנותו הלכה וגדלה מיום ליום. ובאחד הימים החליט, כנראה, לטעם מבשר החי המוטל לפניו. וברגע התנפל על הנחש הנרדם ויקרע בשניו נתח בשר גדול מגוהו. הפצע היה גדול ואנוש מאד, עד אשר מת הנחש כרגע וישליכוהו הימה. ככה היה האוכל מאכל לאכלו.

העץ הגדול והישן שבעולם.

— בעיר אנרדגפור, הבירה העתיקה של האי צילן (אחד האיים הגדולים בים הדו ושיך לאנגליה), עומדת תאנה אחת זקנה, שכבר מלאו לה אלפים ומאתים שנה. את העץ הזה נטעו כמאתים ושבעים שנה לפני חרבן הבית השני, ונקרא בפי יושבי המקום בשם „בו הקדוש".

¹) טהיערגארטען *Звѣринецъ*

שבע שבלים עולות בקנה אחד.

בטנים.

ספורי ערב.

תענית צבור.

שאול שאלו את אחד הפלחים (האכרים) איך עברו ימי צומות רמדאן[1] בעירו, ויאמר: נקהלנו שלשים איש כאחד ונצם יחדו מעלות השחר עד הערב ונשלם בזה צום חדש ימים.

תשובה נצחת.

וירד איש מצרימה ויואל לנסות נער קטן, כי הגד לו אשר כל אנשיה חכמים ונבונים, ויאמר לו: אכן רבים הכלבים בעיר הזאת! ויען הנער: אמנם צדקת, אבל כלם גרים...

שאינו יודע לשאל.

סכל אחד שמע על אחד מרעיו כי מת. ויהי היום ויפגש את אחי רעהו המת, וישאלהו, האם אתה הוא המת או אחיך?

יצחק יחזקאל יהודה.

[1]) חדש שבני דת מחמד צמים בו כל הימים.

פתגמים.

את אשר לא למדת בנעוריך
ידע לא תדע גם לזקניך.

רק פעם אחת לרעיך כזבת,
ולעולמים שם כזבן לך הצבת.

אם לרמות את כל אוית,
רק את נפשך רמית.

גם אוהבינו, גם אויבינו —
המה רק פרי מעללינו.

אפרים פוקסון.

מתת שוא.

(בדיחה).

יקטן (בשמחה): האח, אבא! מהיום והלאה לא אשב עוד על הספסל האחרון בבית הספר.

האב: אך זה טוב, בני, אך זה יפה! והא לך עשר פרוטות לתשורה על הריצותך בלמודים. אבל איכה היה בדבר הזה?

יקטן: יען כי את הספסל האחרון משחו היום בצבע.

ו. פ. ס. י.

מכתבים.

למערכת ה„עולם־קטן"!

בשמחת לב יכולים אנחנו לבשר בשורה טובה לחברינו הנערים בשאר הארצות, כי גם פה באנגליה שבה השפה העבריה לתחיה וביום א' ב' דחול המועד סכות נבחנו באולם הציוני אנחנו תלמידי בית הספר העברי של הסופר י. בסילבסקי (בן אמוץ) לפני קהל גדול. היושב ראש היה הרב הנכבד מר ישראל יפו והבוחן היה הסופר החביב הדקטור י. ל. לנדא. שלש שעות רצופות ארכה הבחינה והנאספים התענגו מאד לשמוע את חברינו התלמידים הקטנים מבני שש שנים ומעלה מדברים עברית, יודעים מעט מדברי ימי עמינו, משחקים בעברית ושוררים שירים עברים, וביותר התענגו הנאספים עלינו, הגדולים בני תשע ועשר שנים בשמעם אותנו מבארים את החומש בעברית, עונים על כל השאלות כדברי ימי עמינו מאז היותו לעם עד מות הרמב"ם, ומנתחים כל פסוק ופסוק לפי חקי הדקדוק. ובכלות הבחינה קם הרב היושב ראש וידבר דברים טובים ונעימים על אודות מפעלי מורנו במשך שנתים ימים, אשר השתקע פה, ועל אודות השטה הטובה „עברית בעברית". הרב הדקטור לנדא הודה מקרב לבבו למורנו על עמלו הרב שהוא עמל לטובת השפה העבריה.

הציוני הנכבד א. נרדון חלק לנו מטבעות יפות ועליהן חקוק שם „ציון". אחר כך נחלקו הפרסים והתעודות. ואלה הם התלמידים שזכו בפרסים: ש. הורביץ זכה בפרס הראשון, (כל שירי יל"ג), קרימר (למען אחי הקטנים) בכריכה מוהבה, דוב גרינשטין, דניאלס, כינס, גרשון גרינשטין, פסח, ולטר שוסוק, (בספרי תושיה מבחרים הרבה). ואחרי הבעת תודה להיושב ראש ולהבוחן, כלתה הבחינה, ואנחנו שרנו השיר „עוד לא אבדה תקותנו".

הורינו שהיו בעת הבחינה נשקו אותנו.

בשם כל התלמידים

מנשסתר (אנגליה). שמעון הורביץ.

לקוראי ה„עולם קטן"!

הנני מודיע את קוראי ה„עולם קטן", כי לפני שבועות אחדים יסדתי בעזר חברי אגדה בשם „גאולת הארץ". מטרת האגדה היא להפיץ את מרקאות האוצר־הלאומי העברי. כל החפץ להיות חבר לאגדה עליו לשלם דמי־חתימה חמש קפיקות, ובכל שבוע יתן ככל אשר ידבנו לבו הטוב, לא פחות מן ½ קפיקות. וביד כל חבר נמצאים תמיד מרקאות למכר לכל החפץ בהן. את המרקאות אנחנו קונים אצל הציונים אשר בעירנו. עד הנה כבר נמכרו מרקאות בסכום הגון ואקוה כי ברבות הימים תעש אגדתנו חיל ותעלה מעלה מעלה.

אני מיעץ את קוראי ה„עולם קטן" כי יעשו גם הם כדבר הזה, ויקחו גם הם חלק בגאולת עמנו.

בשם כל האגדה,

ברדיטשוב, יהודה ליב רוקח.

לקוראי ה„עולם קטן"!

הנני מתכבד לשאל במכתבי זה את חברי קוראי העולם קטן את השאלה הזאת והיא: איה נמצא בתורה שש ש' רצופים זה אחר זה? שמעון רבינוביץ.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau

בהסכם רבינו וגאונינו יוצא לאור חומש בהוצאת לנדא ושותפו ורשה.

בית ישראל

תרגום אונקלס ופי' רש"י ז"ל באותיות רש"י עם נקודות.

המתרגם העתקת התורה לזרגון בשפה צחה וברורה. הפתשגן העתקת רש"י לשפה המדוברת.

הנקוד על רש"י נעשה ע"י גדולי המדקדקים וההעתקות ע"י חבר מורים מומחים ומלמדים להועיל. כל מבין ויודע אופן ההוראה העברית בזמן הזה יכיר את רוב הטוב והתועלת הצפונים בחומש „בית ישראל" למורים ולתלמידים, לאבות ולבנים למטרת החנוך עפ"י תורתנו הקדושה עם פי' רש"י ז"ל, הפי' היותר קל ומתקבל על הלב והקדוש לכל אחינו, ושבאמת לו משפט הבכורה גם בשטת הלמוד עברית בעברית וע"י נקודו הורם המכשול של רוב השגיאות, והוקלה מאוד העבודה למורים ולתלמידיהם, והשעות הספורות לצעירינו ללמודים עברים לא תאבדנה לשוא. וזה יועיל להעמיד לנו מדברים בשפת קודש צחה ועשירה במבטאי רש"י הקלים והטובים. — ולהלומדים עברית בתרגום השפה המדוברת, תועלנה ההעתקות רבות הערך להקל את הלמוד והשינון בכל האפשר. — ולפי דעת הרבנים עוד גדלה התועלת של חומש „בית ישראל" לתת עונג רוחני לכל מפלגות אב"י, למלומדים ולאינם מלומדים להבין ולהשכיל בדברי קדשנו, וזכות הרבים הוא.

החומש „בית ישראל" יצא לאור במשך שנת תרס"ג בחוברות חוברת (32 זייטען) ערך סדרה לשבוע. מחיר כל חוברת 15 קאפ. לחותמים על כל התורה רק 10 קאפ. עם פארטא. על החותמים לשלוח 1 רו"כ בעד כל עשר חוברות מראש, בחו"ל כפי הקורס.

8 אדרעססע : (2–2)

Типографія Гальтеръ и Комп., Варшава, Налевки 7
для „Бетъ-Израель".
Buchdruckerei Halter & Co., Warschau, Nalewki 7
für „Beth-Israel".

הוצאת „איזראעליט" ווילנא.

הופיע עתה בהוצאה חדשה ספר הלמוד הידוע בשם „המורה" מאת גארדאן

יורה דעת תורת להי"ק הלכה למעשה, עפ"י ספרי המדקדקים, היותר מפורסמים ומקובלים, וכמה הוספות והערות נכבדות, ובסופו מאמר אחד בשם „מי ינוח ומי יניע", שימת עין על שטה אחת של שלשה מדקדקים מבטלי תנועה קלה, מעת ישעיה נפתלי הערץ גארדאן, בתקונים והוספות רבות ועל ניר טוב.

מחירו 75 ק., בעד מו"ס ראבאט הגון.

7 להשיגו על פי הכתבת : (2–3)

Книжный магазинъ „Израелитъ" Вильно
Рудницкая ул. д. Шапиро.

נמצא להמכר גם אצל הוצאת „תושיה" בורשה.

הוצאות חדשות של „תושיה".

1) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית) עם 24 ציורים יפים ואותיות הכתיבה.

בצד כל אות יש ציור יפה בצבעים הנקרא בשם המתחיל באות זו, ושם הציור מתחת, נדפסת על טבלה גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.

מחירה 20 קאפ', ע"פ 22 קאפ'.

מדבקת על ניר עב — מחירה 30 קאפ', ע"פ 36 קאפ'.

2) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות.

כל אות עם ציורה מרכבים מחלקים קטנים מדבקים על גזרי ניר עב קטנים (קוביות), שעל הילדים להבר אותם בעצמם, ככדי שתצא האות הדרושה עם הציור השייך לה — ערוכה בתבת-ניר יפה — ובתוכה לוחות-לדוגמא ערוכות לזה. נועדה ללמוד ולשעשועים בבית ובבית-הספר.

מחירה 75 קאפ', ע"פ 85 קאפ'.

3) אלפא ביתא מטולטלת, ערוכה בקוביות.

אותיותיה מדבקות על גזרי עץ קטנים מרבעים (קוביות) מכל ששת עבריהם ומכילה בארבעים ושמונת קוביותיה הרבה אלפא-ביתות עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים—ערוכה בתבת ניר. נועדה ללמוד ולשעשועים בבית ובבית-ספר.

מחירה 50 קאפ', ע"פ 80 קאפ'.

4) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (ע"פ השטה הטבעית), עם 82 ציורים יפים.

האותיות גדולות מאד, נדפסות בצבעים שונים ובתוך כל אות באים ציורים בצבעים מתאימים להם, הנקראים בשמות המתחילים באות זו, ומתחת לכל אות שמות הציורים שבתוכה,—נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.

מחירה 25 קאפ', ע"פ 80 קאפ'.

מדבקת על ניר עב — מחירה 35 קאפ', ע"פ 43 קאפ'.

5) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) במחברת קטנה ונאה, שבכל עמוד אות אחת עם ציורה ושמות הציורים מתחת האות, והעלים מדבקים על ניר עב.

מכורכת במעטפה ציורית (בצבעים) יפה, מדבקת על ניר עב. נועדה ללמוד ולשעשועים בבית ובבית-הספר.

מחירו 50 קאפ', ע"פ 60 קאפ'.

6) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות.

האותיות עם ציוריהן מדבקים עם קוביות של ניר-עב גדולות ויפות מכל ששת עבריהן, ערוכה בתבת ניר גדולה ויפה עם ציור נאה בצבעים ממעל. נועדה ללמוד ולשעשועים בבית ובבית-הספר.

מחירה 1 רובל, ע"פ 1,20 רובל.

Издательство „Тушія", Варшава.

Verlag „Tuschijah", Warschau

בע"פ: נובוליפקי 7 מ"ז 9.

נבל עשור

שירי ציון מאת משוררים שונים לשיר במקהלות.

הוצאת „בני ציון" בביאליסטוק.

מחירו 15 ק', ע"פ 20 ק'.

לאגודות ציוניות הנחה.

Книгоиздательство „Тушія", Варшава.

Verlag : בחו"ל *„Tuschijah", Warschau.*

בבית-מסחר הספרים שלי יש להשיג כל

ספרי-למוד בשפות שונות

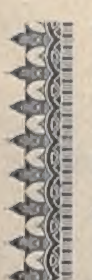
וכל ספרי-השכלה

בכריכות מהודרות ופשוטות. מו"ס, מורים ואגודות ציוניות מקבלים הנחה כמחיר הקצוב בהקטלוגים.

כן אפשר להשיג בבית מסחרי כל ספרי רומעל וכל הדברים השייכים לבית מסחר של ספרים.

6 (4–6) כתבתי:

З. Ш. Среберкъ, Вильна
Завальная ул. домъ Блохова

Zakład Freblowski Izraelski

(יודישע פרעבעל-אנשטאלט)

Celiny Witkowskiey

3 Leszno, 31. (6 – 20)

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur: S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau